

**СУВОРЕ СЛІДУВАННЯ ФОРМУЛЮВАННЮ ПОСТАВЛЕНОГО
ПИТАННЯ ЕКСПЕРТОМ ЯК ПРИЧИНА НЕМОЖЛИВОСТІ
ОТРИМАТИ ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ПО СУТІ**

Боровик Андрій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент,
академік Міжнародної кадрової академії,
проректор з наукової роботи
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Левчишин Олександр

*магістрант
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Висновок експерта є найбільш важливою і поширеною формою застосування спеціальних знань, що мають доказове значення під час розслідування кримінальних проваджень. Саме від ефективності виявлення, вилучення і фіксації слідчої картини кримінального правопорушення, дотримання процесуального порядку призначення та проведення судових експертиз, а також від застосовуваних засобів і методів даних досліджень в більшості випадків залежить доля учасників процесу і всієї справи.

Будь-які фактичні дані, отримані в процесі експертного дослідження, перш за все, повинні бути категорією об'єктивною.

Оцінювати це знання – значить мати можливість перевірити належність, допустимість і достовірність як самого процесу судово-експертного пізнання, так і його результатів, викладених у висновках.

Однією з найбільш складних ситуацій оцінюючої діяльності прокурора є вивчення та аналіз висновків експерта, які містять висновки про неможливість вирішення питання (питань) по суті.

Вивченням матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що однією із причин неможливості вирішення експертом питання по суті є суворе слідування формулюванню поставленого питання.

Скажемо більше – суворе слідування формулюванню поставленого питання є не стільки причиною неможливості вирішення питання по суті,

скільки свідченням небажання експерта сумлінно виконувати свої обов'язки.

Справа в тому, що існує два основних підходи до постановки питань в експертному висновку: перший – це «автоматичне» перенесення питання, що міститься в постанові про призначення експертизи, без будь-яких її змін; другий – це редагування питання експертом за погодженням з ініціатором призначення експертизи [1, с. 8].

Стосовно розглянутого предмета, більший інтерес викликає перша ситуація. Враховуючи можливу недосвідченість або незнання специфіки проведення тих чи інших видів експертиз, слідчий чи прокурор, що її признає може некоректно (з позиції судової експертизи) сформулювати питання (питання), що підлягає дозволу.

Експерт, у свою чергу, ознайомившись з постановою про призначення експертизи і зазначивши для себе деякі неточності, цілком законно може перенести дане питання у свій висновок і відповісти на нього буквально в повній відповідності з чинною методикою.

Проблема полягає в тому, що в низці випадків питання може бути сформульоване таким чином, що відповісти на нього не представиться можливим, і експерт про це міг або повинен був припускати.

Конкретна підстава неможливості вирішення питання по суті в такому випадку може бути різною: відсутність методики, непридатність об'єктів, недостатність зразків тощо.

Однак справжня причина в одному – недобросовісність експерта, а також помилкове з його боку ототожнення понять предмета, завдання і питання експертизи.

Наприклад, питання: «Яка давність виробництва пострілу?» – цілком обґрунтовано може бути залишене експертом без відповіді, оскільки сучасні методики криміналістичного дослідження вогнепальної зброї не дозволяють встановлювати абсолютний час пострілу. А ось аналогічне по суті експертне завдання, але з іншим формулюванням питання: «чи проводився постріл з цієї зброї після останньої чистки його каналу ствола?» – успішно вирішується сучасною судовою балістикою [1, с. 12].

Або, щодо документів, виконаних на сучасних друкуючих пристроях (принтерах тощо), на запитання: «яким способом виконаний машинописний текст в представленому на дослідженні документі?» – експерт може дати висновок – неможливо вирішити питання по суті, пославшись, на те, що в представленому документі машинописний текст (тобто знаки, надруковані на пишучій машинці) відсутні, а про сучасні засоби і способи друку в постанові нічого не сказано [1, с. 15].

Література:

1. А. Боровик. Особливості оцінки прокурором висновків експерта, що містить висновки про неможливість отримати вирішення питань по суті *Матеріали відкритої лекції для студентів юридичного факультету. 08.10.2021*. Рівне. Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. 36 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-103>

ОКРЕМІ КАТЕГОРІЇ ДЕРЖАВНИХ ДІЯЧІВ ЯК СПЕЦІАЛЬНІ ПОТЕРПІЛІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕННЯХ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 351, 351-1, 351-2 КК УКРАЇНИ

Боровик Андрій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент,
академік Міжнародної кадрової академії,
проректор з наукової роботи*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Певні категорії державних діячів визнають спеціальними потерпілими в самостійних складах кримінальних правопорушень (ст. 351, 351-1, 351-2 КК України). Йдеться щонайменше про народного депутата України, члена Рахункової палати, члена Вищої ради правосуддя, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Народний депутат України – це обраний відповідно до закону представник Українського народу у Верховній Раді України і вповноважений ним протягом певного строку здійснювати депутатські повноваження, передбачені Конституцією і законами України [1, с. 1069].

Член Рахункової палати – це державний службовець, який забезпечує здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) відповідно до рішення Рахункової палати, призначений на посаду в порядку визначеному законодавством. Голова Рахункової палати також має статус члена Рахункової палати. Секретар Рахункової палати є керівником апарату Рахункової палати і не має статусу члена Рахункової палати [1, с. 1070]. Рахункова палата є державним колегіальним органом (ч. 3 ст. 1 Закону України «Про Рахункову палату» від 2 липня 2015 р) [2]. Вчинення передбачених у ст. 351-1 КК України діянь щодо радника члена